

COVID-19 Sağlık Kuruluşları İçin Risk İletişim Paketi

Bu paket, sağlık kuruluşları yönetimi ve sağlık çalışanlarına, işyerinde güvenli ve sağlıklı kalmaları için gereken temel eylemlere genel bir bakış sunar.

10 Mart 2020'de güncellendi

Bu araç seti kolayca düzenlenecek, yazdırılacak ve paylaşılacak şekilde tasarlanmıştır. Sayfa düzeni ISO boyutlu kağıtlar (A4, A3, A2) için uygundur.

Sayfa düzeninin gereksinimlere bağlı olarak ayarlanabilmesi için görüntüler ve metinler ayrılmıştır.

Yazdırmak için dosyaları PDF veya PNG olarak dışa aktarın ve yazıcıya gönderin. Kenarlıksız yazdırma için; görüntü, yazdırılabilir alana sığacak şekilde ölçeklendirilebilir ve kenarlar boyunca kırılabilir.

COVID-19 Sağlık Kuruluşları İçin Risk İletişim Paketi

Giriş

30 Ocak 2020'de DSÖ, yeni koronavirüs (COVID-19) salgınına Uluslararası Halk Sağlığı Acil Durumu olarak ilan etti. COVID-19'a cevap vermek, sağlık çalışanlarının ve sağlık kuruluşu yönetiminin bilgi, yöntem ve güvenli ve etkin çalışmak için gerekli araç ve ekipmanla donatılmasını içeren kritik bir hazırlık ve cevabı gerektirir.

Sağlık çalışanları COVID-19 salgınına cevabında kritik bir rol oynamaktadırlar ve bir ülkenin hastalığının yayılmasını kısıtlamak ve frenleme mücadelesinin omurgasıdır. Sağlık çalışanları ön saflarda ve genellikle zor koşullar altında, şüpheli veya doğrulanmış COVID-19 hastaları için gerekli bakımı sağlarlar. Daha büyük kitleleri koruma çabalarında potansiyel COVID-19 enfeksiyonu riskiyle karşı karşıya kalırlar. Psikolojik sıkıntı, yorgunluk, mesleki tükenmişlik veya damgalanma gibi tehlikelere maruz kalabilirler. DSÖ, bu hayati uğraşın ve sağlık kuruluşu iş gücünü koruma sorumluluğu ve önemini farkındadır.

Amaç

Bu paketin amacı sağlık çalışanlarını enfeksiyondan korumak ve COVID-19'un sağlık kuruluşlarında potansiyel yayılımını önlemektir. Bu paket, DSÖ'nün COVID-19 bağlamında sağlık tesislerinde enfeksiyon önleme ve kontrolü hakkında daha derinlemesine teknik rehberliğine dayanan bir dizi basitleştirilmiş mesajı ve hatırlatıcıyı içerir:

[“Yeni koronavirüs enfeksiyonundan şüphelenildiğinde sağlık bakımı sırasında enfeksiyonun önlenmesi ve kontrolü”](#) (25 Ocak 2020). Ayrıntılı bilgi için DSÖ'nün teknik kılavuzuna bakın.

Okuyucu kitlesi – Paket kimler için

Bu paket sağlık çalışanları ve sağlık kuruluşu yönetimi için tasarlanmıştır ve sağlık uzmanlarının ağları aracılığıyla ve doğrudan sağlık kuruluşlarıyla paylaşılabilir. Ülkenizdeki Sağlık Bakanlığı bu paketi tüm devlet hastanelerine ve sağlık tesislerine göndermek isteyebilir. Paketin kopyaları, uygun bir şekilde meslek grupları arasında paylaşım için özel pratisyenler, tıp, hemşirelik ve ebe derneklerinin ağlarına gönderilmelidir. Materyaller yerel dillere uyarlanabilir ve sağlık çalışanlarının kolayca ulaşabildiği hatırlatıcılar olarak sağlık kuruluşlarına yerleştirilebilir.

İçerik - Paket neleri içeriyor?

Sağlık kuruluşları için COVID-19 risk iletişim paketi 8 materyal içeriyor:

No:	Format	Materyal Başlığı	İlgilendirdiği Kitle	Kullanım Yeri
1	Poster	Sağlık kuruluşunda COVID-19 için hazırlanma	Sağlık kuruluşu yönetimi	Çalışanların eğitimlerinde ve toplantılarında paylaşın. Bütün çalışanların görebileceği bir yere yerleştirin.
2	Poster	COVID-19 şüphesi bulunan veya doğrulanmış hastalara yaklaşım	Sağlık kuruluşu yönetimi	Çalışanların eğitimlerinde ve toplantılarında paylaşın. Bütün çalışanların görebileceği bir yere yerleştirin.
3	Poster	İş sırasında kendini COVID-19'dan koruma	Sağlık çalışanları	Çalışanların eğitimlerinde ve toplantılarında paylaşın. Bütün çalışanların görebileceği bir yere yerleştirin. (Örneğin izolasyon servislerinin giriş ve çıkışları)
4	Poster	Sağlık kuruluşunda yapılan çalışmalara göre kişisel koruyucu ekipman	Sağlık çalışanları	Çalışanların eğitimlerinde ve toplantılarında paylaşın. Bütün çalışanların görebileceği bir yere yerleştirin. (Örneğin izolasyon servislerinin giriş ve çıkışları)
5	El ilanı	COVID-19 şüphesi bulunan veya doğrulanmış hastalarla iletişim kurma	Sağlık çalışanları	Çalışanların eğitimlerinde ve toplantılarında paylaşın. Triyaj noktalarında ve hastane resepsiyonunda bulundurun.
6	El ilanı	COVID-19 hakkında bilgilendirme sayfası	Sağlık kuruluşunda yatan hastalar ve yakınları	Çıktısını alın, triyaj noktalarında ve hastane resepsiyonunda bulundurun.
7	Poster	Stres yönetimi	Bütün sağlık kuruluşu çalışanları	Çalışanların eğitimlerinde ve toplantılarında paylaşın. Bütün çalışanların görebileceği bir yere yerleştirin. (Ör:yemekhane,mutfak)
8	Poster	5 dakikada el hijyeni	Bütün sağlık kuruluşu çalışanları	Çalışanların eğitimlerinde ve toplantılarında paylaşın. Bütün çalışanların görebileceği bir yere yerleştirin.(Ör: izole odaların giriş ve çıkışları)

Yeni Koronavirüs COVID-19

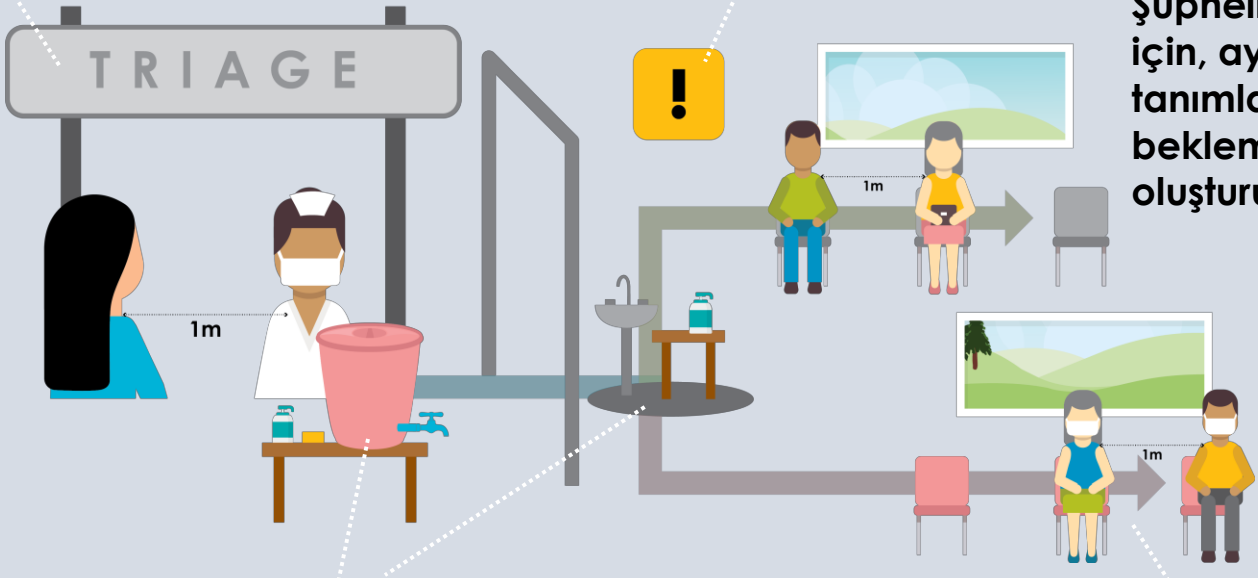
SAĞLIK KURULUŞU YÖNETİMİ İÇİN

Sağlık kuruluşunda COVID-19 için hazırlanma

Merkezinize girişte bir triyaj istasyonu kurun:

Bu triyaj istasyonu, herhangi bir bekleme alanından önce, Covid-19 açısından hastaların değerlendirilmesi içindir. Böylelikle sağlık merkezi içinde potansiyel enfeksiyon yayılımını limitlenmiş olur.

Hastalara ve ziyaretçilere iyi bir el ve solunum yolları hijyeninin nasıl sağlanabileceğini hatırlatan, poster ve el ilanı gibi dokümanları duvarlara asın.

Şüpheli vakalar için, ayrı ve iyi tanımlanmış bir bekleme salonu oluşturun.

Sağlık çalışanları, hastalar ve ziyaretçilerin kullanımına açık **el yıkama istasyonları kurun. Bu istasyonlarda alkol bazlı el dezenfektanları veya su ve sabun bulundurun.**

Öksürük, ateş, nefes darlığı ve nefes almada zorluk gibi **semptomları olan her hasta için teyakkuzda olun.**

Çalışanlarınızı koruyun!

Hazır olun! Sağlık çalışanları ve triyaj görevlilerinin:

- Kişisel koruma ekipmanlarının seçimi, kullanımı ve önemi açısından eğitilmiş olduklarından,
- Potansiyel Covid-19 vakalarının semptomlarını belirleyebildiklerinden ve şüpheli vakalara medikal maske vereceklerinden,
- Vaka tanımını bildiklerinden, karar vermek için kullanılabilir bir akış şeması olduğundan ve diyagramın triyaj istasyonunda referans alınmak üzere ulaşılabilir olduğundan,
- Şüpheli bir vakayı ivedilikle izole edeceğinden,
- El hijyenini sık sık sağlayacağından, Emin olun!

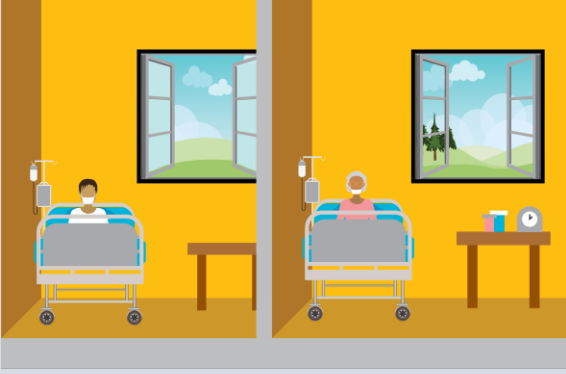
Yeni Koronavirüs COVID-19

SAĞLIK KURUMU YÖNETİMİ İÇİN

COVID 19 Olduğundan Şüphelenilen Veya Olduğu Onaylanan Hastaların Sağlık Tesisinizde Yönetimi

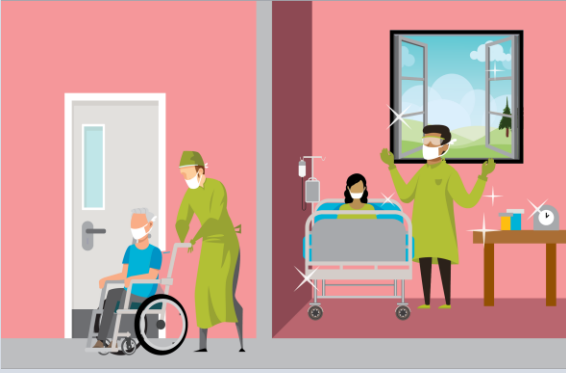
Personel, triyaj istasyonundaki hastaları tararken uygun kişisel koruyucu ekipman kullanılmalıdır. Grip benzeri semptomlarla başvuran veya olası COVID-19 enfeksiyonu bildiren tüm hastalara tıbbi maskeler sağlanmalıdır. Tüm hastalara iyi solunum ve el hijyeni hatırlatılmalıdır.

Yerleşim Yönetimi

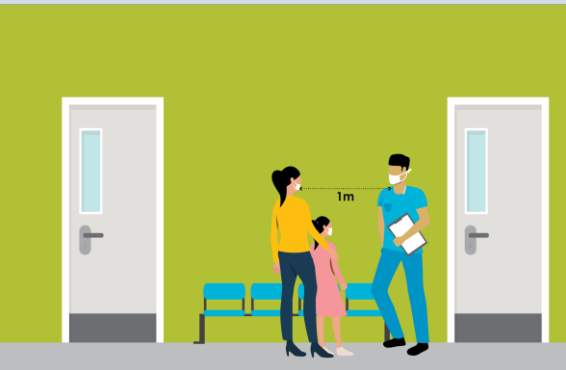
- Şüpheli ve teyit edilmiş vakaları derhal izole edin.
- Stres ve kaygıyı azaltmak için hastalara ne yaptığınızı ve neden yaptığınızı açıklayın.
- Mümkünse, hastaları tek kişilik odalara yerleştirin.
- Şüpheli ve teyit edilmiş vakalar birbirinden ayrı Tutulmalıdır.
- Tüm hastalar arasında en az 1 metre mesafe bırakın.
- Tek bir hastane yatağına birden fazla hasta yerleştirmeyin.

Çevre Yönetimi

- Sağlık tesisi genelinde potansiyel enfeksiyonu azaltmak için hastaların sağlık merkezi içindeki hareketlerini Sınırlayın.
- Bir hastanın taşınması gerekiyorsa, ilerlemeyi önceden planlayın: Hastayla doğrudan temas edecek olan tüm personel ve ziyaretçiler kişisel koruyucu ekipman giymelidirler.
- Düzenli çevre temizliği ve dezenfeksiyonu gerçekleştirin.
- İyi havalandırma sağlayın, eğer mümkünse kapı ve pencereleri açın.

Ziyaretçilerin Yönetimi

- Hasta başına ziyaretçi sayısını sınırlayın.
- Tüm ziyaretçiler gerekli kişisel koruyucu ekipmanları giymeli ve ziyaretleri kaydedilmelidir.

Yeni Koronavirüs COVID-19

SAĞLIK ÇALIŞANLARI İÇİN

İş yerinde COVID-19'dan korunmak

Hastane yönetimlerinizin rehberlerini takip edin ve kabul edilmiş COVID-19 güvenlik önlemlerini meslektaşlarınızla konuşun.

Doğrulanmış veya şüpheli COVID-19 olan hastanızın odasına girdiğinizde:

- tek kullanımlık eldiven,
- uzun kollu temiz bir önlük giyinin.
- burnunuzu ve ağızınızı kapatacak medikal bir maske,
- gözlerin korunması için büyük bir gözlük takın

Eğer entübe etmek gibi damlacık oluşturabilecek bir prosedür uygularsanız, N95 gibi özellikli bir maske kullanın. -sızdırmadığını kontrol et!

Botlar ve iş tulumları **gerekli değildir**

Unutma

Gözlerinize, burnunuza ve ağızınıza uygun bir el hijyeni sağlamadan çıplak elle veya eldivenle dokunmayın.

Bakım sağlarken eğer öksürür, hapşırırsanız veya ateşiniz yükselirse hemen hastalığınızı ilgili makamlara rapor edin ve onların tavsiyelerine uyun.

El hijyenim için 5 hareket

Alkol bazlı el dezenfektanı kullanın veya ellerinizi su ve sabun ile yıkayın.

1. Herhangi bir hastaya dokunmadan önce
2. Temiz/steril olma prosedürleriyle meşgul olmadan önce
3. Vücut salgısına maruziyet riskinden sonra
4. Hastaya dokunduktan sonra
5. Hastanın etrafına dokunduktan sonra

Yeni Koronavirüs COVID-19

SAĞLIK ÇALIŞANLARI İÇİN

Sağlık Faaliyetlerine Göre Kişisel Koruyucu Donanım

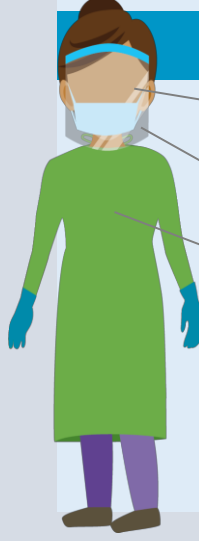
Unutmayın El hijyeni her zaman önemlidir. Kişisel ekipmanınızı taktıktan önce ve sonra elinizi temizleyin.

Triyaj / giriş tarama personelini noktaları

tıbbi
maske

Solunum örneklerinin toplanması

koruyucu gözlük
VEYA yüz siperi

tıbbi maske

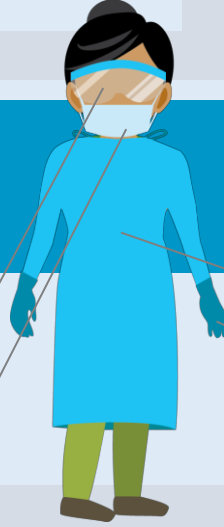
laboratuvar önlüğü

eldiven

Damlacık üretme süreci olmayan şüpheli / doğrulanmış onaylanmış bir COVID 19 vakası bakımı

koruyucu gözlük
VEYA yüz siperi

tıbbi maske

laboratuvar önlüğü

eldiven

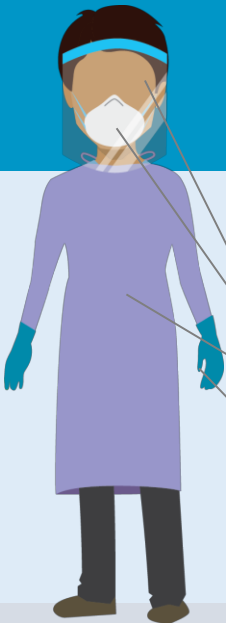
Damlacık üretme süreci olan şüpheli / doğrulanmış bir COVID 19 vakası bakımı

koruyucu gözlük
VEYA yüz siperi

Solunum cihazı
(N95 veya FFP2)

laboratuvar önlüğü

eldiven

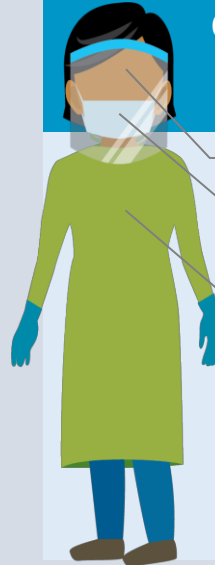
Şüpheli / teyit edilmiş COVID 19 vakasının taşınması, doğrudan bakım dahil

koruyucu gözlük
VEYA yüz siperi

tıbbi maske

laboratuvar önlüğü

eldiven

WHOWPRO

WHOWPRO

WHOWPRO

World Health
Organization
Western Pacific Region

Yeni Koronavirüs COVID-19

SAĞLIK ÇALIŞANLARI İÇİN

COVID-19 şüphesi olan ya da enfekte olduğu teyit edilmiş hastalarla iletişim

- Hastalara karşı saygılı ve kibar olunuz, onlarla empati kurmaya çalışınız.
- Şüpheli veya teyit edilmiş hastaların ve onlara eşlik eden ziyaretçilerin stres altında ya da korku içerisinde olabileceğini unutmayınız.
- Yapabileceğiniz en önemli şey hastaların ve yakınlarının soru ve endişelerini dikkatlice dinlemek olacaktır.
- Yerel dili kullanınız ve yavaş bir şekilde konuşunuz.
- Koronavirüs (COVID-19) hakkında bütün soruları yanıtlayınız ve doğru bilgi veriniz.
- Virüs hakkında henüz her şeyi bilmediğimiz için karşılaşacağınız her sorunun cevabını bilmiyor olabileceğinizi kabul etmelisiniz.
- Eğer elinizde varsa hastalarınıza bilgilendirici kitapçık ve broşür dağıtabilirsiniz.
- Kişisel koruyucu ekipman giydiğiniz takdirde şüpheli veya enfekte olduğu teyit edilmiş hastalara temas etmenizden bir sakınca olmayacaktır.
- Hastanın adı soyadı, doğum tarihi, seyahat geçmişi ve görülen belirtiler gibi doğru kişisel bilgilere ulaştığınızdan emin olunuz.
- Çalıştığınız sağlık kuruluşunun koronavirüs hakkında takip ettiği süreci (izolasyon, sınırlı ziyaretçi alımı vebdiğer aşamalar vb.) açıklamayı unutmayınız.
- Hastanın çocuk olması durumunda hastaya eşlik etmesi için bir aile üyesine ya da vasiye müsaade ediniz. Müsaade edilen bireyin kişisel koruyucu ekipmanları doğru bir şekilde kullandığından emin olunuz.
- Mümkün olduğu zaman ziyaretçileri ve hasta yakınlarını gelişmelerden haberdar ediniz.

WHOWPRO

WHOWPRO

WHOWPRO

Yeni Koronavirüs COVID-19

SAĞLIK KURULUŞUNDA YATAN HASTA VE YAKINLARI
İÇİN

COVID-19 hakkında bilgilendirme sayfası

Bilinmesi Gereken 5 Şey

COVID-19 nedir?

COVID-19 daha önceden insanda tanımlanmamış yeni bir koronavirüsün neden olduğu bir hastalıktır. Koronavirüsler hem hayvanlarda hem de insanlarda bulunabilen geniş bir virüs ailesidir.

COVID-19 semptomları nelerdir?

Çoğu vakada, Covid-19 burun akıntısı, boğaz ağrısı, öksürük ve ateş gibi hafif belirtilere neden olur. Bazı insanlarda daha ağır seyredebilir ve pnömoni (zatürre) veya solunum güçlüğüne neden olabilir. Bazı vakalarda, enfeksiyon ölüme neden olabilir.

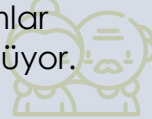
COVID-19 nasıl yayılır?

COVID-19'un enfekte bir kişiyle yakın temas yoluyla en kolay yayıldığı görülmektedir. COVID-19'u olan biri öksürdüğünde veya hapşırdığında, küçük damlacıklar açığa çıkar ve eğer çok yakınsanız, virüsü soluyabilirsiniz.

Kim daha fazla risk altında?

COVID-19'un insanları nasıl etkilediği konusunda hala öğrenmemiz gereken şeyler var. Yaşlı insanlar, ve şeker hastalığı ve kalp hastalığı gibi diğer tıbbi durumlara sahip insanların, şiddetli semptomlar geliştirme riski daha fazla gibi görünüyor.

COVID-19 tedavisi nedir?

Şu anda COVID-19 için mevcut bir tedavi veya aşı bulunmamaktadır. Ancak, belirtilerin çoğu tedavi edilebilir.

Yapılması Gereken 5 Şey

Ellerinizi sık sık yıkayın.

Ellerinizi su ve sabunla yıkayın veya, eğer elleriniz görünür şekilde kirliyse alkol bazlı el jeli kullanın. Eğer virüs ellerinizdeyse bu jel ortadan kaldıracaktır.

Öksürme ve hapşırma esnasında ağızınızı ve burnunuzu dirseğinizle veya mendille kapatın.

Mendili hemen atın ve ellerinizi su ve sabunla veya alkol bazlı el jeliyle yıkayın. Böylece başkalarını öksürme ve hapşırma yoluyla yayılan virüsten korumuş olursunuz.

Mümkünse, öksüren, hapşıran veya ateşi olan biriyle aranızda 1 metre mesafe koyun.

COVID-19'un en kolay enfekte bir kişiyle yakın temas yoluyla yayıldığı görülmektedir.

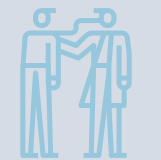

Gözlerinize, burnunuza ve ağızınıza dokunmaktan kaçının.

Eller virüsün bulaşmış olabileceği birçok yüzeye temas eder. Kirli ellerinizle gözlerinize, burnunuza ve ağızınıza dokunursanız, virüsü bu yüzeylerden kendinize aktarabilirsiniz.

Eğer ateşiniz varsa, öksürüyorsanız ve solunum sıkıntısı yaşıyorsanız, tıbbi yardım isteyin. Öncesinde arayın ve ne zaman ziyaret edeceğiniz konusunda sağlık merkezini bilgilendirin.

Daima sağlık uzmanınızın veya ulusal sağlık birimlerinin yönlendirmelerine uygun davranın.

Yeni Koronavirüs COVID-19

SAĞLIK PERSONELİ İÇİN

Stresle Baş Etme

Kriz sırasında stresli, üzgün veya bunalmış hissetmeniz normaldir.

Güvendiğiniz birisiyle veya bir uzmanla konuşun.

Sağlıklı bir yaşam tarzı sürdürün: dengeli ve düzenli beslenin, uykunuza dikkat edin, egzersiz yapın, aile ve arkadaşlarınızla iletişim kurun.

Duyularınızla başa çıkmak için sigara, alkol veya uyuşturucu benzeri şeyler kullanmayın.

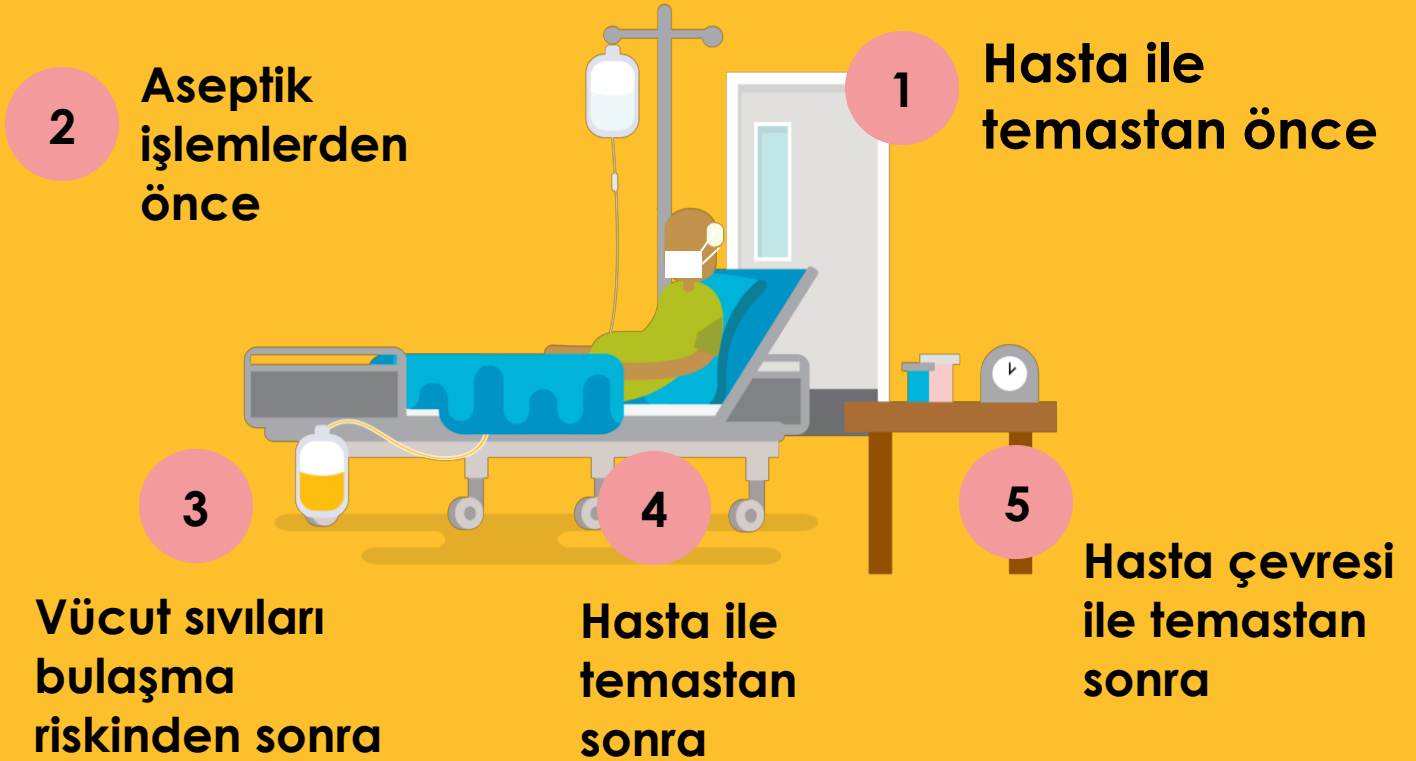
Endişeleriniz varsa bunu yetkililerle (üstünüz, yöneticiniz vs) paylaşın, hasta hissederseniz bir an önce doktorunuza başvurun.

El Hijyeninde 5 Adım

Alkol bazlı el dezenfektanları kullanın
veya ellerinizi su ve sabunla yıkayın:

WHOWPRO

WHOWPRO

WHOWPRO

World Health
Organization

Western Pacific Region

Yeni Koronavirüs COVID-19

COVID-19 BİLGİ SEFERBERLİĞİ PROJESİ

MART - NİSAN
2020

Proje Koordinatörü

Proje Sekreteryası

Akademik Editör Kurulu

Destek Ekibi

Öğrenci Editör Kurulu

Ahmet Ferit Hoşnüter
Ali Egemen Köroğlu
Duygu Dönmezdemir
Haşim Deniz Toran
Hilmi Enes Şimşek
İhsan Selçuk Yurttaş
M. Nemire Sinanoğlu
Rumeysa Genç
Tuğba Nur Civriz

İstanbul Tıp Fakültesi
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
İstanbul Tıp Fakültesi
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
İstanbul Tıp Fakültesi
Gazi Üniversitesi Tıp Fak.
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi

Tasarım Ekibi

Haşim Deniz Toran
Hilmi Enes Şimşek
M. Abdulkarim Lahmouni
Mahmut Taner Karagöl
Mehmet Reha Yılmaz
Muhammed Eray Yılmaz
Öykü Sinan Yıkıcı
Rahmetullah Özdemir

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
İstanbul Tıp Fakültesi
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi
İstanbul Tıp Fakültesi
İstanbul Tıp Fakültesi
İstanbul Tıp Fakültesi
İstanbul Tıp Fakültesi
İstanbul Tıp Fakültesi

Çeviride Katkıda Bulunan Öğrenciler – İstanbul Tıp Fakültesi / Cerrahpaşa Tıp Fakültesi

Ahmet Ramazan Akur
Ata Bocnak
Aybike Denizmen
Aylin Canik
Ayşe Nur Çoban
Berkay Akad Ülker
Berkay Aktaş
Betül Ateş
Beyza Nur Düzgün
Bilgin Bayraktar
Büşra AKBAY
Ceylan Fatma Ceylan
Deniz Yoldan
Dilara Büber - Boğaziçi Ün.
Dilara Üzüm
Doğa Deniz Dikici
Doğa Tezel
Elif Kaymaz
Eralp Ustaoglu
Erva Yurtbaş
Eylül Demirbaş
Fatih Zorbey Oktay
Fatma İrem Kahramanoğlu

Fatma Nur Kumaş
Feyyaz Hazar Yağmur
Fikret Gürel
Furkan Keleş
Halil Doğru
Hamza Tunahan Midilli
Hatice İzel Ayartepe
Hilal Tatlı
Hüseyin Can Yılmaz
Ilgım Vardaloğlu
İrem Aktar
İrem Yaren Uysal
Kardelen Çelikel
M. Abdulkarim Lahmouni
Mahmut Taner Karagöl
Mehmet Eray Atalay
Mehmet Reha Yılmaz
Melisa Demir
Melissa Kasapoğlu
Muhammed Eray Yılmaz
Murad Shahvaladli
Murat Doğuş Çerikan
Murat Türker

Mustafa Demir
Mustafa Kaan Keleş
Nurdan Sindiran
Onur Özbeöz
Öykü Sinan Yıkıcı
Öykü Topal
Rahmetullah Özdemir
Sanem Ergen
Selin Topcu
Sena Aydoğmuş
Sena Ecem Altun
Serhat Karaağaç
Sevcan Koç
Soner Kuyar
Sümeysa Bayraktar
Şükran Nur Şanlı
Talha Çiftçi
Tunahan Zengin
Zeynep Atay
Zeynep Hilal Yıldız
Zeynep Küçükaydın
Mustafa Demir

f HOWPRO

t HOWPRO

y HOWPRO

World Health
Organization
Western Pacific Region